

El Gironés

ANY I

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA NUM. 16

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Dissapte 6 de Maig de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Girona, trimestre 1'50 ptes.
A fóra 2'00 "
Numero solt 0'10 "

PER L'UNITAT DE CATALUNYA

L'Unitat de Catalunya definida per la geografia amb testimoni inequívo; consagrada per la naturalesa amb la creació d'un temperament racial ben propi; conservada per tota una historia secular nacional; i exaltada per una llengua comú, ha de tenir en els nostres dies una nova i freqüent definició, ja que elements estranys i enemics de casa han passat per demunt de tot i han volgut crear una ficció de *provincies* per sobre la realitat indiscutible, esquarterant al albir a Catalunya que presenta les característiques inconfundibles d'una nacionalitat.

Aquesta Unitat ha sigut ideològica fins el moment en que amb llaços de germanor s'ajuntaven les quatre *provincies* al entorn de la Mancomunitat, primera manifestació de la Catalunya una i indivisible.

Ara darrerament amb motiu de les eleccions legislatives, se feu una ample creuada contra Catalunya, especialment contra el Regionalisme, que era considerat per tots els adversaris de les nostres coses com l'únic representant del sentit de la terra catalana, ja que era contra ell la batalla i ja que ell era l'únic estol que no cabia dintre la vergonyosa conxorxa de totes les velluries polítiques d'Espanya.

I a pesar de tot la «Lliga Regionalista» obtingué un triomf soperb, més gran que mai, triomfant amb ella la nostra benamada Catalunya.

A la victòria obtinguda en lluita tan encarnitzada, ha de venir un cigne coronament, i la veu dels nostres homes, plena d'afirmació, de veritable sentit constructiu, s'ha d'alçar com un crit definitiu de *ressurgiment* per sobre l'Espanya morta, alhora que en un banquet fraternal dringuen les copes de tots els bons catalans en plé gaudiment de la victòria.

La «Lliga Regionalista», mestre en actuació política ben catalana, ha definit ja el programa de la festa.

La representació de les comarques catalanes, lluitava a Barcelona, portant a la capitalitat de Catalunya tota la virior i esforç de la nostra raça.

Barcelona, arxiu de totes les coses belles i nobles, vol agrair a les altres comarques el seu concurs, i aquestes alhora volen agrair a Barcelona el concurs que presta a la seva vida.

El dia 14, les comarques catalanes iràn a Barcelona i allí reunida tota la Catalunya *que treballa i que pensa*, hi haurà una definitiva glorificació de l'Unitat de tota la nostra Patria.

Després Barcelona irà a les altres comarques a respondre amb amor i gentilesa la visita d'aquelles, i aixís, la glorificació serà doble i tinrà magnituds supremes.

Una representació molt nombrosa del Catalanisme gironí irà a Barcelona, a portar-hi l'alé de les nostres comarques que senten cada dia més l'escalf sagrat de l'ànima catalana i que tenen la virior gloriosa de tots els ardiments de la raça nostra.

«El Gironés», en nom de la puresa dels nostres sentiments envers tota la Patria, convida a les entitats i a tots els periòdics que treballin i que defensin els ideals del Regionalisme, a concretar i subscriure en un document solemne, l'afirmació de l'exelsa Unitat de Catalunya.

D'aquesta manera, les gales de la Primavera, reverdiràn en el jardí de la Patria, i entre les glories passades, hi florirà la gloria suprema de la Catalunya que ha arribat a la seva *Pasqua de Resurrecció*.

Per la Llengua Catalana

La Mancomunitat al Govern

El Consell de la Mancomunitat ha adreçat al president del Consell de ministres el següent missatge:

«Excm. Sr.:

La comunicació del president de la Reial Acadèmia Espanyola i les declaracions a que donà motiu són clar indicatiu de que els governants, adhuc els més il·lustres, es mouen quasi exclusivament en el pla de les realitats político-administratives en que s'han format i que a la vegada van creant, sense conèixer o quan menys sentir altres realitats de la vida espanyola més essencials i més fonjes.

Es un fet, Excm. Sr., que la Península Ibèrica està distribuïda en quatre grups lingüístics: el galaico-portuguès, el castellà, el vasco i el català. En les cartes geogràfiques més acreditades d'Europa aquest fet està proclamat no per tals o quals poblacions interessades en fundar en ell reivindicacions polítiques o admi-

nistratives, sinó pel vot dessinteressat dels homes tècnics de diferents nacions. A la costa de l'Atlàntic senyalen el domini de la llengua portuguesa i anomenen portuguesos als que la ocupen, a la vessant del Mediterrani des de Salces (França) fins a Alacant i Balears situen altra llengua i califiquen de catalans als que la parlen sense distingir entre fronteres d'Estat, de regió ni de província; entorn del golf de Viscaia tracen els límits de la llengua i del poble vasco; i classifiquen les altres regions com a pertanyents al domini lingüístic castellà.

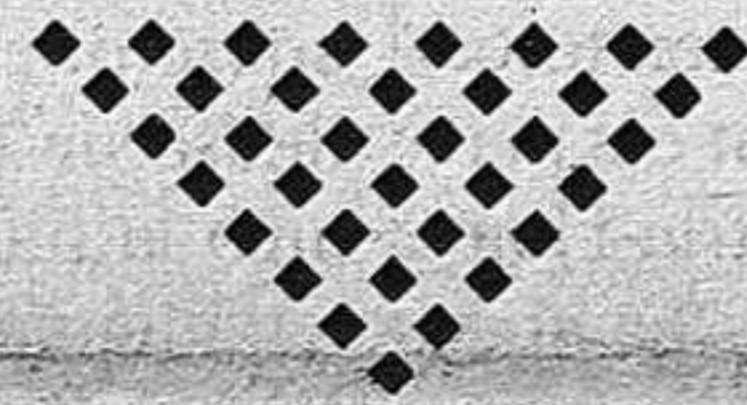
Al fet geogràfic s'hi uneix, no per ficció capriciosa d'un interès polític actual, sinó per la labor secular de les generacions precedents i el testimoni indestructible, objectiu, de les col·leccions diplomàtiques i dels monuments literaris, el fet històric d'una cultura. Aquesta llen-

PER L'UNITAT DE CATALUNYA

Gran festa patriòtica que's celebrarà a Barcelona
el diumenge dia 21 de Maig

En el CENTRE CATALANISTA se reben inscripcions a la festa, de 7 a 8 del vespre de tots els dies.

Alhora se reben adhesions d'entitats i de periòdics que vulguin soscriure el DOCUMENT SOLEMNE d'afirmació de l'UNITAT DE CATALUNYA

gua catalana, comú a totes les terres llentines, era parlada pels Reis d'Aragó, així com pels de Mallorca i Sicília, de l'estirp de Barcelona, que en català escrigueren les ordenances de la seva casa i del seu govern, les seves cròniques, la seva correspondència familiar, política i diplomàtica. En català foren formulades les Lleis del Consulat del Mar, aplicades en tot el Mediterrani, així com les lleis de Tortosa i de Valencia. En català deliberraren les Corts i els Parlaments de Catalunya i de Valencia, lo mateix que les Diputacions de les seves Generalitats. La filosofia, la poesia, la historia, les humanitats, les ciències naturals floreixeren en aquesta llengua anys abans que en cap altra de les llengües romàniques.

Al costat del fet geogràfic i del fet històric, sorgeix el fet psicològic de la esterilitat que acompanya els períodes de desnacionalització de tots els pobles, i de la fecunditat del treball intel·lectual quan recobra la seva parla propia. Mentre Catalunya i les altres regions de llengua catalana tingueren per llengua de la cultura la seva llengua natural, la seva llengua propia, en tots els ordres hi hagué producció intel·lectual més o menys valiosa i abundant. Quan cessà en aquesta esfera el comerç amb la llengua propia, l'esterilitat més absoluta dominà en tots els camps, no solament de les lletres, sinó també de les ciències, havent devallat aquestes regions, de membre viu de la república intel·lectual, a província morta, receptora passiva, inerta, de la cultura agena. I en canvi, ha bastat que els homes d'aquesta terra recobressin en cada un dels ordres de l'activitat cultural l'us de la seva llengua, per que sorgís un renaixement, un nova primavera. fe-

cunda ja en glorioses realitats i més fecunda encara en òptimes promeses.

Al fet geogràfic, a l'històric i al psicològic, pel que toca al Principat de Catalunya, que nosaltres tenim l'alt honor de representar, s'uneix fort, vibrant, independent de raons d'utilitat i de conveniència, de títols del passat i de promeses per el pervindre, el fet polític per excel·lència, la voluntat dels ciutadans, que en el dret públic modern és la llei suprema. Catalunya ha proclamat la seva adhesió espontània a la llengua catalana, durant quatre segles de pressió política i cultural per que l'abandonés, parlant-la sempre, constantment, en la família—amb una sola excepció, la del petit cercle social a tot arreu donat a l'exotisme, que té per òrgans les notes de societat—, en els negocis, en les juntes professionals, en les reunions científiques, en les associacions particulars, en les corporacions oficials populars; i reconquerint en tenacíssim treball per aquesta llengua el domini escrit, habilitment ocupat pel castellà, mercès primer a la substitució insensible del llenguatge cooficial a tot Europa, del llatí, i després a la imposició de la llei, de la oficina i de l'escola amb les seves seqüeles obligades, la premsa i el llibre; tasea de reconquesta coronada per l'èxit de tal manera, que avui és ja novament el català la llengua de la cultura, la llengua de la poesia, de la novel·la, de l'art, de la filosofia i de la ciencia i unicament assoleixen la consagració d'homes representatius en la conciencia nacional catalana els que en català plasmen les seves creacions.

Peró, a més d'aquest plebiscit popular, espontani i inconscient, s'ha manifestat també conscient i reflexiva la volun-

tat catalana reivindicant per a nostra llengua la plenitud dels seus drets, la igualtat de condició respecte de les altres llengües espanyoles i d'una manera especial la oficialitat en tota la vida pública interior de Catalunya, així en els organismes locals populars com en tots els centres i dependències de l'Estat, situats en el territori de Catalunya.

Aquesta voluntat catalana conscient i reflexiva, canalitzada i autenticada pels òrgans d'expressió de la voluntat popular que la constitució regula, pels representants parlamentaris de Catalunya, per les seves Diputacions, per les seves corporacions municipals, ha estat ratificada recentment del vot unànim de l'Assemblea de Mancomunitat, i en compliment d'aquest acord elevem a les Corts i al Govern la petició de que sigui proclamada la oficialitat de la llengua catalana en tota la vida interior de Catalunya, única manera de que quedi garantit el ple respecte al dret dels ciutadans catalans en quant a l'ús del seu idioma es refereix.

Aquest dret, Excm. Sr. fonamentat per que atany a Catalunya en realitats socials, en fets històrics de persistència milenària, en imperatius psicològics inexorables, en decrets de la voluntat popular, ha entrat ja a formar part del dret públic modern i troba avui a Europa l'ambient de la més viva actualitat. A tots els regnes on hi ha pluralitat de llengües es lluita vivament, ardentment per la llengua pròpia: els ciutadans no jutgen alcança la plenitud de llibertat política ni de igualtat civil, mentre als drets i llibertats proclamats en la primera etapa dels moviments democràtics no s'hi uneix també la llibertat i la igualtat de condició de les diferents llengües nacionals, mentre hi ha una llengua privilegiada i altres llengües preterides, mentre no obtenen totes les llengües nacionals exactament els mateixos drets. A Bèlgica i a Àustria-Hongria, després de violentes lluites s'ha arribat ja a la pau entre les poblacions que usen llengües distintes mitjançant el reconeixement de la oficialitat de les llengües parlades dintre de l'Estat; i els pensadors i les entitats que en aquestes hores transcendents per al món civilitzat es preocupen de l'establiment de una pau que duri, proclamen, per a obtenir-la la necessitat de que totes les poblacions siguin nacionalitats enclavades dintre de les fronteres d'un Estat, que no és l'Estat propi, el de la pròpia nacionalitat, tinguin plenament reconeguts la llibertat política, la igualtat civil i religiosa i el dret de la pròpia llengua. I si aquest dret es reconeix als pobles que entren a formar part d'un Estat a conseqüència de la guerra, això és en qualitat de pobles conquistats, ¿com ha de ser possible, sense subvertir totes les normes de la justícia, negar-los que voluntàriament formen part de l'Estat i han donat sang i béns per a fundar-lo i defensar-lo?

En aquesta seguretat per tan alts títols alentada, al Govern i a les Corts respectuosament elevem la petició acordada amb vot unànim per l'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya.—El President, E. Prat de la Riba.—Els Consellers, L. Argemí, F. Bartrina, J. M.ª España, A. Guasch, M. Inglés, J. Mestres, A. Pereña A. Riera.

Excm. Sr. President del Consell de Ministres.

A tomballons

Và rodolant el carro de la governació del Estat Espanyol per una pendent plena d'obstacles i sotragades, per una pendent que porta a un desvallestament definitiu.

Encara que sembli impossible el Govern d'En Romanones es pitjor que el seu antecessor. Mai s'havia arribat a

una confusió tan gran, a una tan fonda inconsciència governant la trista Espanya, a una tan culpable passivitat.

En moments tan crítics com els actuals, se fa una burla constant al país, que lluny de veure defensats els seus interessos, se converteix en víctima d'uns Governaments desaperseus; d'uns Governaments que sols saben exercir coaccions electorals, pulsar els ressorts de velles polítiques, però que en ordre a una conscient governació, no saben ni lo que és més elemental i rudimentari.

I així veiem com se suprimeix la línia de vapors a Filipines, com se descuida el foment de les fonts de riquesa, com amb l'intervenció del Estat s'encareix el sulfat de coure, i s'arruïnen les nostres vinyes i s'apuja el preu de les subsistències.

I mentre el monstre de la fam i la misèria cobreixen amb la seva ombra sinistra el sòl de l'Espanya, el Govern s'entreté fent crisi per a col·locar als favorits, i enlairar homes sense cap solvència ni preparació.

Així darrerament, al inversa de tots els Governaments de tots els països que's formen amb persones d'una màxima representació i responsabilitat, procurant que hi hagi una certa inamovibilitat en determinats rams, els nostres Governaments col·loquen i enlairen homes com l'Alba a la cartera d'Hisenda i En Gimeno a la d'Estat.

Les raons que porten al senyor Gimeno a dirigir un ministeri son les de ser un bon orador—iuen—i conèixer tres idiomes, segurament considerant que es així un mèrit davant del record d'aquell famós ex-ministre d'Estat, senyor López Muñoz, que no sabia sisquera el francès.

En quan al senyor Alba tots sabem que ha actuat d'enemic de Catalunya, sobretot en les eleccions darrerament, en que llensà un repte de mort als regionalistes, amb la bona intenció d'afogar la veu de Catalunya que descobria la misèria i la corrupció de la política madrilenya.

Com diu molt bé *La Veu* En Romanones portà al senyor Alba al ministeri de la Governació, per a que amb la seva fòbia per nostra terra, intentés un cop mortal a la seva esperitatitat; ara sembla que ja vençut el senyor Alba pels catalans en aquest concepte, intenti destruir la nostra vida econòmica portant-lo a Hisenda, tan més quan el mateix Alba confessa la seva desorientació en matèries econòmiques.

Aquesta crisi i la seva resolució es una nova burla al país, a l'opinió que aclama un remei i una redempció.

Fà vergonya, ja fàstic. A Espanya fins en moments greus, segueix la comèdia i la fi ció, i el *Padre Gilito* (1) i altres com ell, son els que priven i els que volen dirigir la vida del Estat.

Aviat farà vergonya pertanyer a un país en tan gran desmoralització, i dir-se espanyol.

Es inductible que els nostres governs son eminentment SEPARATISTES.

Rodola l'Estat Espanyol per la pendent, i Deu fassi que no tingnem que veure confirmats aquells versos d'un clàssic castellan.

*El Santo de Israel abrió su mano.
Los dejó. Y cayó en despeñadero.
El carro y el caballo y caballero.*

(1) El gran Joaquín Costa, batejà en una ocasió al senyor Alba amb el nom de *Padre Gilito*, segons una anècdota que tiudrem el gust de publicar.

Nostra candidatura i les Normes

Exposat en l'article «Nostra Patria» el concepte que integrava la candidatura regionalista en les últimes eleccions, davant la necessitat d'escullir, una de les dues candidatures catòliques que anaven a la lluita, se presentà el cas pràctic de l'

aplicació de les «Normes» siguent evident que la fonamentada en aquestes era sols la regionalista.

Aquesta candidatura estava calcada en la Norma 2.ª, que diu: que a l'Iglesia no se la deu *identificar o confondre amb cap partit polític*.

Acata la Norma 3.ª, la qual prohibeix combatre com a *no catòlics* els que pertoneixen a algun partit existent a Espanya.

Practica la norma 5.ª, apoyant lo bó i honest que desentrotlli qualsevol partit, ja sia en les Corts, Diputacions, o Municipis.

Es dogmàtic en la «Lliga Regionalista» la doctrina de la norma 7.ª, que diu, que'n el camp polític se pot tenir licitament diversès opinions.

El concepte integral de Patria exposat ja, es lo que preceptua la norma 8.ª.

El regionalisme volia aplicar, d'acord amb la Junta Regional Tradicionalista, a dos districtes d'aquesta província la norma 10, oposant-s'hi la Junta Provincial jaumista de Girona, no siguent possible l'intel·ligència de les dues forces per *modus actus transeuntis*, per l'intrengència de dita Junta.

La candidatura de D. Dalmau Iglesias i se campanya electoral, està en plena contradicció amb les normes, 3.ª, 4.ª, 5.ª, 6.ª, 7.ª, 9.ª, 10 i 11.

L'única autoritat eclesiàstica competent per a parlar, en matèria de doctrina, confirma la que aquí breument se sintetitza estampant la seva conformitat al marge d'una nota oficiosa, publicada durant el període electoral, que's la total desautorització de la campanya estrident, sostinguda en el diari jaumí, i de l'opinió mantinguda per son censor eclesiàstic.

J. F.

VIDA CATALANA

Quatre paraules per via de presentació. I no de presentació nostre—que a nosaltres ja ens aniràs conèixer, lector ami—sino de lo que, si Deu vol, nosaltres escriurem i tu l'egiràs, si es que no ho troves la feina pesada.

Are que Catalunya desplega totes les seves energies i activitats per a conquerir un lloc preferent en les avançades de la cultura i en el concert universal dels pobles civilitzats; are que Catalunya ha lograt que en les nacions estrangeres sapiguessin que no era un poble igual ni fusionat amb aquella decadent Espanya de pandereta, que al só de les castanyoles va fent el camí de la seva ruïna; are que després de molts esforços hem arribat a travessar les fronteres i a fer-nos conèixer de les gents de fóra casa; ¿no serà bó que tots, lector amable, repassem i mirem de quina manera els catalans hem lograt totes aquestes coses? ¿I no serà bó que tot això ho mirem a través d'una mena de dietari esperitua (sempre incomplet i deficient) que procurarem compondre per goig i exemple de tots els bons patriotes?

Mirarem si podem fer arribar fins a tu els batecs de l'ànima catalana, adelerada de pendre el vol i de remontar-se sempre més enlaire. I ho farem així perquè en la solitud del teu pensament pensis sobre les coses de la Patria, per estímul teu i perquè sadollis l'esperit d'optimisme, que l'optimisme és el secret de tots els èxits... I are, comptant sempre amb la teva benevolència, comensarem la feina.

I. *Acaba de celebrar-se a Barcelona el IV Concurs d'Historia de Catalunya, baix els auspicis de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*.—Si molts catalans no estessin presos d'aquesta febre d'or que tot ho domina i obrissin els ulls de la seva ànima, tant tancats moltes vegades, veurien a Catalunya tota plorosa i sentirien

com demana que la vulguin conèixer; que conèixer-la l'estimaran més i estimant-la molt, portaran un consol i un refrigeri al seu cor, enfront sobretot dels molts que l'odien i la voldrien veure morta.

En mig del bat-i-bull de la ciutat comtal, l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» l'ha sentida aquesta veu, i per això empesa per l'afany de donar a conèixer la nostra personalitat, ben definida a través dels temps, ha organitzat el *IV Concurs d'Historia de Catalunya* per a nens i nenes. Aquestes tendres intel·ligències sabran que... fou un rei de Castella que de tant que's estimava va donar el Rosselló a França; sabran que'l breçol de la reconquesta no és solsament Covadonga, sino tota la cordillera pirinaica; sabran que la despectivament anomenada «coronilla de Aragón» quant va ajuntar-se amb Castella, va ser la que aportà al patrimoni comú major extensió de terres; i sabran moltes coses més, que en les nostres cattedres oficials els hi hagueren falsejat o s'haurien descauidat d'ensenyar-les-hi.

Aquest IV Concurs organitzat com els anteriors per la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, ha tingut un èxit assombros. Se presentaren a examinar-se més de 130 concursants entre nois i noies, vingut de tots els indrets de Catalunya, concedint-se valiosos premis en metàl·lic, i constituint la festa de repartició, tinguda en el Saló de Cent, una festa patriòtica d'un encís i d'una bellesa extraordinària.

La tasca que vé realitzant l'Associació Protectora, és una de les més pràctiques i positives que's fan a Catalunya, i a no tardar ens ocuparem d'ella com se mereix, a fi de que tots els catalans la coneguim, ja que no hi cap bon català que conèixer-la pugui deixar de cooperar-hi.

II. *S'ha inaugurat a l'Institut d'Estudis Catalans la Biblioteca Cervantina*.—Aquesta inauguració posa de lleu un contrast: la manera com entenem nosaltres els homenatges, i la manera com els entén el ministre d'Instrucció pública. Mentre l'Institut inaugura la millor biblioteca Cervantina que s'ha reunit fins are, galanament cedida per D. Isidre Bonson i crea el premi anyal per a perpetuar la memoria de Cervantes, per estimular als nostres homes al treball i per aficionar als nostres intel·lectuals en l'estudi del gran geni castellà, el ministre d'Instrucció pública fa desfilar als alumnes de les escoles per davant del monument a Cervantes i els fa cantar un himne que segurament deu ser per l'estil de l'himne a la bandera, d'en Sinesio Delgado.

La biblioteca cervantina donada al Institut pel inclit bibliòfil senyor Bonson es la millor i la més nombrosa de totes les existents. Consta de molts mils de volums amb totes les edicions del *Quirot* en totes les llengües, d'algunes de les quals n' existeix un sol exemplar. Se considera que aquesta col·lecció costa 100.000 duros.

A més d'inaugurar-se la biblioteca cervantina, se nomenaren socis corresponents de l'Institut a varies eminències espanyoles i estrangeres, i se feu l'obertura dels Estudis Superiors d'Intercambis.

Pronunciaren bells parlaments l'eminent literat i bibliòfil Sr. Massó-Torrents, el Sr. Eugeni d'Ors, el pulcre i notabilíssim poeta Sr. Morera i Galicia i el prestigiós arquitecte i diputat Sr. Puig i Cadafalch.

III. El delicadíssim escriptor En Surriach Senties ha donat en la Sala del Ateneu una lectura del seu llibre en preparació «Proses d'amor i de pietat».

D'ell escribia un diari barceloní: «L'amor i la pietat. L'amor que fa viva i colorida, níviosa i aguda la prosa del poeta. La pietat que la fa saborosa i

càlida. I a voltes un encís passional que assoleix la sobirania de la sensibilitat o un encís irònic que protegeix la pietat de les doloroses defallences i de la complacència sentimental amb desmesa.

Llibre de líric tan com de psicòleg. Llibre exquisidament barceloní en algunes narracions. Llibre profundament humana sempre.

Els aplaudiments que coronen les lectures públiques no responen a un impuls de cortesia.

Les mans que aplaudiren el senyor Suriñach Senties, més que d'aplaudir saben estrènyer la mà del poeta.

IV. L'Institut d'Estudis Catalans ha publicat el Cartell de premis per 1916.

Premi *Francesc Vives*; ofert al millor «treball d'investigació sobre llengua, història, art, literatura o arqueologia de Catalunya, o bé sobre ciències». S'adjudicarà en el mes d'Abril de 1921, consistint el seu import en 5.000 pesetes o dos accèssits de 1.000 ptes. Se donarà cada quinenni.

Premi *Duràn i Bas*: «a l'obra jurídica, sociològica, de dret positiu o d'investigació doctrinal o històrica». S'adjudicarà an Abril de 1920, es igualment de 5.000 ptes. i serà quinquenal.

Premi *Prat de la Riba*: «al Manual sobre alguna de les matèries que son objecte d'ensenyança, a les Escoles d'Enginyers Industrials, d'Arquitectura, de Belles Arts, de Comerç, del Treball i d'Arts i Oficis». S'adjudicarà en 1917; son import serà de 1.500 ptes. i se concedirà anyalment.

Premi *Bonsoms*: ofert a «obres sobre Cervantes, les seves creacions literàries o sobre qüestions d'antecedents i d'influències». S'adjudicarà per quinennis o sigui per l'Abril de 1921. L'import del premi es de 10.000 ptes, comportant un accèssit de 2.000.

Premi d'*Historia de l'Institut d'Estudis Catalans*: ofert a un treball sobre Història. S'adjudicarà en 1917, i es de 1.000 ptes. però aquesta vegada per excepció serà de 2.000 perquè ha transcorregut el 1916 sense adjudicar-se.

Premi de *Ciències de l'I. de E. C.*: a una monografia sobre tema científic, de 1000 ptes. i adjudicant-se en 1917.

Premi de *Filologia de l'I. de E. C.*: a una monografia filològica i d'import igual o siguin 1.000 ptes.

V. Han començat els cursos monogràfics organitzats per l'Institut d'Estudis Catalans, en la següent forma:

El dilluns va començar el curs del senyor Dorado Montero a un departament de l'Institut. El dimarts el del senyor Caballero. El curs del senyor Banús, per haver el professor d'absentar-se uns dies de la ciutat, no començarà fins el dijous, dia 11. El mateix dia començarà el curs del senyor Monoliu.

L'horari del reste de la present és el següent:

Dijous curs de D. Josep Puigdesens: «Assaig d'un comentari atototèlic a la Doctrina del Seny», a les sis.—Curs de D. Artur Caballero, a les sis.—Curs de D. Pere Dorado Montero, a les set.

Divendres curs de D. Manuel Cazorro, a les onze.—Curs de D. Pere Dorado, a les set.

Dia 6.—Curs de D. A. Caballero, a les sis.—Curs de D. Pere Dorado, a les set.—Curs de D. Miquel Vidal i Guardiola: «Socialisme i finances públiques», a les vuit.

I Catalunya treballant sempre, no pensa pas en mitj els seus èxits, dormirse en les delícies de Càpua.

MILET

Sobre la controvèrsia pública

Després de la visita que 'ls nostres entranyables amics senyors Quintana i

Camps i Arboix varen fer al senyor Vilahur en nom i representació del senyor Puig i Cadafalch, per a tractar de la controvèrsia pública sobre la Mancomunitat el senyor Quintana và escriure una carta al senyor Vilahur, concretant en nom del senyor Puig els punts objecte de controvèrsia, que eren referents a l'obra de l'ensenyança en la Mancomunitat i la seva gestió econòmica del any de 1914.

Aquesta carta era del 19 d'Abril i el dia 2 de Maig el senyor Quintana rebé del senyor Vilahur la següent contesta:

«D. Albert de Quintana i Serra.
»Distinguit company: Rebuda amb la »deguda puntualitat de mans del nostre »comú amic el Sr. Font y Fargas, la carta de V. de fecha 19 del propassat »més, referent a la controvèrsia pretinguda per el Sr. Puig y Cadafalch sobre »les afirmacions dites per mi en mon discurs electoral Tradicionalista celebrat en »el Teatre Principal d'aquesta Ciutat el »dia 2 del mateix més; y habent-me impedit contestarla mes prompte un denegue fas idiós que m'ha obligat a fer lliit, »y després la precisió d'haberme hagut »d'ausentar de Girona, ho faig avuy, »amb perdó per ma obligada demora.

»Al llegir la carta, y enterarme de la »forma com tra ta de con retar el senyor »Puig la pretinguda controvèrsia, m'ha »causat sorpresa y extranyesa, com l'haurà causat segurament a vostè; ja que »dit senyor, amb el sol anunci del seus »temes «sobre les matèries referents a la »ensenyança de la Mancomunitat y a la »seva gestió econòmica del any 1914» vé »a reconeixer ben explicitament, lo que »ja habiam vist V. y jo, o sia que 'l meu »discurs, no ofereix matèria controvertible, tota vegada que, en dits anunciats, »res s'afirma ni 's nega contra les manifestacions meves, quines, restan, per lo »tant en peu, y continuo mantinguentles »en tota sa integritat.

»Queda de V. com dels Srs. Puig y »Camps Arboix molt attent. s.

JOSEPH M. VILAHUR

Amb aquesta carta el senyor Vilahur no accepta la controvèrsia pública en la forma proposada pel senyor Puig apoiant-se en que no hi ha matèria controvertible, en el seu discurs del Teatre, quan tanta presa se donà al trovar-se en vigílies de les eleccions a acceptar el repte del senyor Puig.

Perqué no mirava allavors si hi havia matèria controvertible?

Perqué no desautoritzà i desmentí en aquella ocasió el solt de «El Norte» acceptant la contraversia, si com ha afirmat el senyor Vilahur, dit solt se publicà sense ell autoritzar-lo?

Prò si després de la carta del senyor Vilahur al creure que no hi ha suficient matèria per a anar a una discussió pública, se dona per acabat l'incident amb el senyor Puig, nosaltres mantindrem en peu el repte contra els difamadors de la Mancomunitat, siguin quins siguin i en la forma que dintre poc temps se veurà.

DE LES PETITES MARAVELLES GIRONINES - - -

LES VOLTES DE LA RAMBLA

Oh voltes incomparables de la meva ciutat! Què diré jó en lloança vostra que no visqui en el cor de tots els gironins, que no hagin dit mil vegades els rimaires i els prosistes?

Oh voltes! Girona viu en vosaltres; fisiològicament sou com una aorta per on circula la sang de la ciutat; idealment representeu com una concreció, com un resum de la seva vida. El que vulguí escriure la història contemporània de la ciutadania gironina, tindrà que escriure primordialment la vostra història; tindrà que passejar-se setanta vegades set vegades amunt i avall, entre la llarga corrúa de la gent de ambulat, sentint els seus crits, sufrint les empentes de la gentada, escrutant als quatre indrets, al enamorat que parla a flor d'orella a l'estimada; la jove-

nalla que riu i que crida; la mirada furtiva de la donzella al passar un devo; el posat distret, indiferent de la mamá que cubreix les apariències; el cercle de senyores assentades al café, que sens consumir més que l'aire que respiren, mesuren a tort i a dret tot lo que passa; el bon senyor que fa'l vermouth tot discutint negocis; l'etern desocupat que parla de política.

Oh voltes! sou per l'esguard horriblement estrefetes, róneges, miserables, quasi pre-històriques. Providencialment emprò com una paradoxa estranya, la vostra hermosura radica en la vostra lletgesa; encare que velles, presen eu una gran novitat, viviu sempre en una florida joventut. Es que la idealitat que's vincula en vosaltres, vos conserva íntegres com la flaire d'una caps de sandal.

Oh voltes! se diria que haveu nascut per etapes, que'ls vostres genitors vos produïren en fases diverses; com si el naixement de les vostres arcades, que son totes germanes per la seva procedència, tanquès algún misteri espaventós, algún secret de maternals follies.

Oh voltes! quan penso amb vosaltres, sento sovint en el fons del esperit, un encongiment i una esgarrifança. Es que m'apar que esteu vestides per la seva gravetat de l'esfinx de Tebas. Testimonis muts de fondes tragedies, d'esplais amorosos, de crudeltats de la vida que passa; i m'apar també que les vostres parets son com uns monstruosos sepulcres, que amaguen en les cavitats de la fosca, plors i tragedies, tendreses del cor i sospirs de neófit; mirades que's troben creant un idil·li; mans atrevides que busquen contactes suaus; llavis encesos que's baden com un desig...

Oh voltes! jo veig amb pregona tristesa com vos converteixen en un escambell del mal gust, en un museu obert als quatre vents, mostant aquells quadres horribles de colorines de cromo i de marcs i mutilures d'un art d'execrables orígens.

En canvi me sembla que experimenteu una joia molt pura, al senir com penja de les vostres arcades, l'immensitat del paraigua que's burla amb audàcia de vents i tempestes; i me sembla que bondadoses acaroneu la faixa que devalla majestuosa fins arràn de les testes dels homes, amb perjudici evident dels llarguissims plomalls, de les blanques aigretes de les dames.

Oh voltes! símbol ex-cels de la nostra ciutadania. Girona que tendrament vos estima, vos deu haver comunitat un xic de la gloriosa immortalitat que ella ostenta; per aixó sereu sempre ironines fins a les fibres més íntimes.

I an aquí està la causa de vostra glorificació banyada d'excelsa poesia quan en somnis agiteu a la recatada donzella, per la renovació de records gratíssims, pregons, inolvidables...

JHOT FLICK.

CULTURA I ART

Diuenge passat, va obrir-se al públic la exposició de pintures originals del nostre compatriota, en Martí Gimeno que ara es troba a la República Argentina. Nosaltres que sabem den Gimeno, el seu temperament, nosaltres que hem seguit la seva evolució artística, que hem compartit amb ell uns dies de la vida, sabíem lo que seria l'exposició que hi hà a «Athenea» i en-sabíem el mérit indiscutible de les seves obres.

Ens ha passat, emperó, que fent un temps que no veïem el seu treball, fent un temps que 'l seu nom no sabíem ont era, ens ha passat, repeteixo, que tot alló que ja havíem vist i que havíem analitzat, s'ens ha tornat molt més interessant i hem pogut, altre volta, donar esplai a la nostre ànima d'artista fent record de l'amic originalíssim que a hores d'ara no pensa pas que estigui amb ell la nostre record i la nostre ploma.

En Martí Gimeno es un ver artista que sen: l'intensitat poètica de la Natu-

ralesa. En Martí Gimeno sab de la técnica del color i es un entússiasia dels impresionistes.

Aixó fa que posseint un gros sentiment i un perfecte coneixement del color, s'ajuntin les dos coses a la vegada i ens dongui una nota fresca que si l'ambient de que està voltada es ja una condició, té també la no menys gran d'estar bellament resolta. I si totes les teles tenen un marcat sentiment de Bellesa, volem fer especial classificació de les seves notes al temps que ens diuen sense dret a duptes que son filles de mà mestre.

L'exposició que hi hà a «Athenea» es un éxit falaguer per a l'artista i per la Societat que l'acull i es d'esperar que sigui visitada per tots els gironins i en especial, pels amateurs de l'art pictòric.

S'están fent gestions per a obtenir del célebre caricaturista i aigua-fortista, En Xavier Nogués, l'exposició de les seves últimes produccions, en la sala de «Athenea».

Celebrarem que en Nogués es decideixi a exposar a Girona, ja que es un temperament dintre el moment artístic de Catalunya.

Avui una manifestació pictòrica, demà una manifestació musical i passat demà una sessió en honor a Talia, sembla que Girona entre de ple al renaixement artístic de nostra terra.

I tant es aixis que s'ha fet el gran miracle de unir a tots els elements musicals de la ciutat, enarbolant el lema de: Cultura Musical.

Ens han donat les primícies d'un concert al Teatre Principal, que ha sigut un éxit grandios per tots quan hi han pres part, arribant al extrem de que el públic quedés entússiasmat de l'obra portada a felíç terme, so's la direcció artística del mestre Antón Juncà.

Entre els elements que formen el costat de la «Societat Gironina de Concerts», n'hi han de joves i notables artistes que ara d'un, ara l'altre i en concerts consecutius aniran mostrant al públic les seves envejables facultats artístiques.

En el primer concert s'ha aplaudit sorollosament al jove violoncel·lista En Sants Sagrera, que en les *Impressions Sinfoniques* d'En Garreta i la *V. Sinfonia* de Beethoven, feu gala del seu sentiment musical.

Tot el concert fou un éxit de conjunt i al dir aixó no es pas que pretinguem que l'obra es perfecta, sinó que la bona interpretació del primer concert es auguri de lo molt bé que interpretaren els professors gironins.

Ens felicitem d'aquesta nova obra en bé de l'art i felicitem als músics artistes i d'una manera efectiva al gran mestre Antón Juncà, que ha donat una prova de lo que val i del amor que sent per la música.

Dimecres que vé, dia 10, tindrà lloc el segon concert que segons veus, que serà un nou éxit ja no hi han llotjes de plata ni de primer pís. Es necessari que tot gironí cooperi a l'obra.

El nostre estimat amic En Francesc Ribas, publicarà en un volúm, els articles sortits a *Aigua-Foris*, baix el títol de *La Noia presumida*, firmats amb el pseudònim *Stil*.

Li desitgem un éxit de públic i de premsa.

Es dona com a segur que l'Orquestra Sinfónica de Barcelona, que dirigeix el mestre Lamothe de Grignon, donarà un concert al Teatre Principal un dia d'aquest mes.

Tant de bo el públic correspongui i aquestes manifestacions puguin repetir-se.

Al Coliseo Imperial s'hi ha projectat aquets dies el pel·lícula artístic-religiosa *Christus*. Tota ella està plena de quadres bells i escenes grandiosament preparades sens deixar de contar-hi molts ben trobats contra llums. Es la visió exacta de la vida de Jesucrist, treta dels llocs mateixos on aquella và desgranar-se. Le pel·lícula ademés se fá interessant i hi ha reproduccions de famoses obres de Rafael, Vinci i altres artísticament considerades; es una obra d'art que acredita a la casa *Cines*.

CLARÍ

GRAN FÀBRICA

d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGÁS

Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIAde **RAIMONDA CREUET**

Rambla Llivertat-22 - (Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens**F. SOLÀ****Optic i Joier**

Rambla de la Llivertat, - 26

GIRONA

Busquets i Llapart

BANQUERS

Ciudadans 5 i Ferreries Velles 6. — GIRONA
Teléfono: Urbà, 88 - Interurbà, 53

Comprém i veném, a l'acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalmau Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE **SALVADOR PLAJA**

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Teléfono 204 - Figuerola 33.-GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat
CENTRE ADMINISTRATIU
Representació d'Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unic despatx amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Forsa, 8, 1er.-Girona
Teléfono interurbà núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS
I COTXES DE LLOQUERDE **J. PLÉ, BOSCH Y Cia.**

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Teléfono 221 Teléfono 236

Especialitat en carruatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus

GRAN ESTABLIMENT
de **MANUEL PUJADAS**

Antiga CASA BONET, fundada en 1840

Abeuradors 10 i 12

Rambla de la Llivertat, 39

GIRONA

Camiseria, Merceria, Perfumeria, Llenceria,
Optica de Precisió

nmens assortit en Corbates, Teixits i genés de punt per a la temporada d'hiver
ESPECIALITAT EN ELS ENCÀRRECS

SABÓNS*Barangé*

BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA
Alfred Ferrer

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadissims
Se fan etxures portant la roba

Diploma d'honor en el Concurs de Paris 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA

IMPRESSA
I LLIBRERIA

D. TORRES

OBJECTES
D' ESCRITORI

GIRONA PL. CONSTITUCIO, 9

SASTRERIA SMARTde **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.

Les mes altes novitats
en tota temporada

Perruqueria de
R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barbu

Servei esmerat

i antisèptic.

Abonaments

especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciudadans-- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

Josep M.ª Riera i Pau

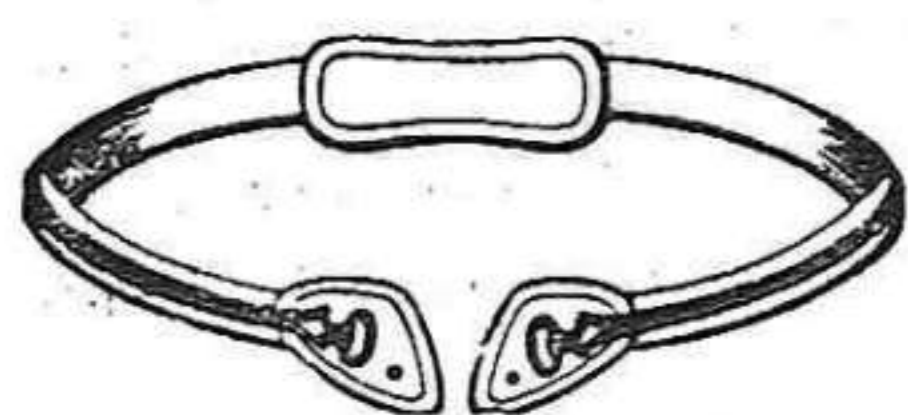
Metge Especialitzat en Malalties de

GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.

(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopèdic per a la colocació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existències en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciència, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fòra	2'00 "
Numero solt	0'10 "